Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

Warszawa, październik 2008 r.

SYTUACJA NA RYNKU PRACY OSÓB MŁODYCH I W STARSZYCH GRUPACH WIEKOWYCH

Sytuacja na rynku pracy w Polsce w ostatnim okresie uległa zdecydowanej poprawie i choć nadal pozostaje ona trudna, to niewątpliwie niekorzystne tendencje zostały wyhamowane. Wśród czynników, które znacząco wpłynęły na poprawę sytuacji na rynku pracy wymienić należy: wysoki wzrost gospodarczy; wzrost wydatków na aktywne programy rynku pracy; wysoką liczbę ofert pracy; wzrost zainteresowania podejmowaniem własnej działalności m. in. przez osoby bezrobotne; wykorzystywanie środków z Funduszy UE; poprawę jakości zasobów pracy poprzez zwiększanie się liczby ludności legitymującej się dyplomami wyższych uczelni.

Wraz z ożywieniem gospodarczym, które notowane jest w zasadzie od 2003 r. obserwowane są pozytywne zmiany zachodzące na rynku pracy w postaci spadku poziomu i wskaźnika bezrobocia. Wzrasta również wskaźnik zatrudnienia i zahamowany został dynamiczny spadek współczynnika aktywności ekonomicznej ludności.

Wzrost PKB w 2007 r. był najwyższy w ciągu ostatnich lat, a wstępne szacunki PKB za I i II kwartał 2008 r. potwierdzają utrzymujące się wysokie tempo wzrostu gospodarczego. PKB w II kwartale br. w porównaniu z analogicznym okresem 2007 r. wzrósł realnie o 5,8% (wobec wzrostu o 6,5% w analogicznym okresie 2007 r.). Przyczynił się do tego głównie popyt krajowy, którego wzrost pozostaje wyższy niż wzrost PKB.

Niewątpliwie istotny wpływ na zmiany zachodzące na rynku pracy mają czynniki demograficzne, które określają wielkości populacji w wieku aktywnym zawodowo, wpływają na strukturę pracujących i bezrobotnych. Zmiany w strukturze ludności według wieku stanowią jedno z najistotniejszych zagadnień z punktu widzenia rynku pracy. W Polsce, podobnie jak w wielu krajach UE, w niedalekiej przyszłości zaobserwujemy poważne zmiany w strukturze wiekowej ludności i przeobrażenia te w istotny sposób wpłyną na sytuację na rynku pracy. Już dziś obserwujemy postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Jednocześnie wiek pozostaje jednym z czynników, który istotnie różnicuje aktywność na rynku pracy. Najwyższa aktywność zawodowa cechuje osoby w wieku 35-39 lat – w II kwartale 2008 r. współczynnik aktywności wyniósł 88%. Szczególnie niska aktywność zawodowa dotyczy natomiast osób młodych i na 5 lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego. W II kwartale 2008 r. współczynnik aktywności zawodowej mężczyzn w wieku 60-64 lata wyniósł 30,8%, a kobiet w wieku 55-59 lat wyniósł 27,8%.

Równocześnie obserwowany od połowy lat osiemdziesiątych do 2003 r. spadek liczby urodzeń oraz systematyczny spadek umieralności, przyniosły trwałe zmiany w strukturze wieku ludności. Mimo stopniowego wzrostu liczby urodzeń notowanego od 2004 r. w dalszym ciągu poziom reprodukcji nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń. Jednocześnie wydłuża się tzw. przeciętne trwanie życia. Rezultatem zachodzących procesów demograficznych jest gwałtowne zmniejszanie się liczby dzieci i młodzieży (0–17 lat), ale również istotne zmiany dotyczą populacji w wieku tzw. produkcyjnym (18-59/64 lata). Począwszy od 2002 r. wiek produkcyjny osiągają coraz mniej liczne roczniki 18-latków, a równocześnie występuje proces starzenia się zasobów siły roboczej powodowany coraz większą liczbą osób w wieku tzw. niemobilnym, czyli 45-59/64 lata. Tym samym obserwowany jest spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, przy widocznym wzroście odsetka osób w wieku niemobilnym i poprodukcyjnym. Prognozy demograficzne wskazują na dalsze pogłębianie się tego procesu. W tej sytuacji zatrzymanie na rynku pracy osób, które będą zasilać grupy wieku 55-59 lat oraz 60-64 lata (obecnie grupy wieku przedemerytalnego), nabiera szczególnej wagi. Zmiany w strukturze wieku ludności oznaczają istotne wyzwania dla systemu zabezpieczenia społecznego. Starzenie się ludności oznacza konieczność zwiększenia transferów społecznych na rzecz tej grupy ludności (co wynika z potrzeby wypłaty emerytur, rent, usług zdrowotnych i opiekuńczych). W odpowiedzi na to już dziś podejmowane są działania mające na celu aktywizację osób w starszych grupach wiekowych by docelowo zatrzymać te osoby jak najdłużej na rynku pracy. Wśród działań tych wymienić należy programy uruchamiane na rzecz aktywizowania osób powyżej 50 roku życia. Osoby te zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy uznane zostały za osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy, podobnie jak bezrobotni do 25 roku życia, którzy również napotykają na problemy w znalezieniu zatrudnienia.

ZMIANY DEMOGRAFICZNE [1]

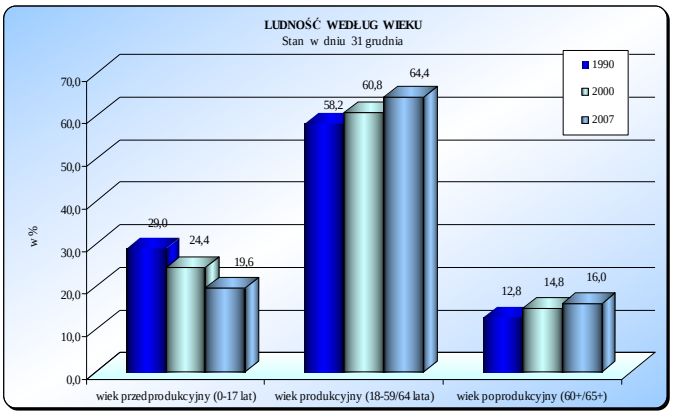

Obserwowany do 2003 r. spadek liczby urodzeń oraz systematyczny spadek umieralności przyniosły, poza spadkiem liczby ludności, również trwałe zmiany w jej strukturze wiekowej. W wyniku zmniejszania się liczby dzieci i młodzieży (0–17 lat) następuje dalsze zmniejszenie udziału tej grupy osób w ogólnej liczbie ludności do 19,6% w 2007 r. wobec 24,4% w 2000 r. Jednocześnie notuje się dalsze zwiększanie się liczby osób w wieku poprodukcyjnym. W 2007 r. osoby te stanowiły 16,0% ludności, tj. o 1,2 punktu procentowego więcej niż w 2000 r. i o 3,2 punktu więcej niż w 1990 r. Równocześnie w strukturze ludności następuje proces wzrostu odsetka osób w wieku produkcyjnym do 64,4% w 2007 r.

Wzrost odsetka osób w wieku produkcyjnym wynika przede wszystkim z wysokiej dynamiki wzrostu liczby ludności w wieku niemobilnym na rynku pracy (45-59/64 lata). W 2007 r. osoby w wieku niemobilnym stanowiły 24,3% ludności (wobec 21% w 2000 r.), zaś osoby w wieku mobilnym stanowiły 40,1% (wobec 39,8%).

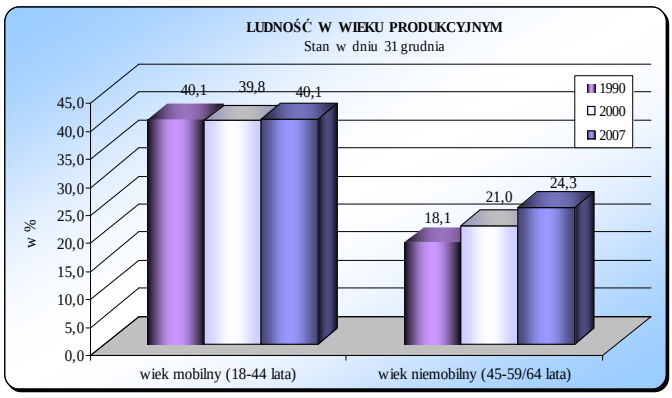

Począwszy od 1992 r. obserwuje się w Polsce nieprzerwany wzrost średniej długości życia. W 2007 r. przeciętne trwanie życia wynosiło 71 lat dla mężczyzn i 79,7 lat dla kobiet. W stosunku do początku lat 90-tych trwanie życia mężczyzn wydłużyło się o 4,5 roku, zaś kobiet o 4,2 roku. Mimo to w Polsce występuje zjawisko nadumieralności mężczyzn.

Istotny wpływ na procesy demograficzne ma również liczba urodzeń. W latach 1984-2003 z roku na rok rodziło się coraz mniej dzieci, a 2007 r. był czwartym z kolei, w którym odnotowano większą ich liczbę w stosunku do roku 2003, który był najbardziej niekorzystny dla rozwoju demograficznego.

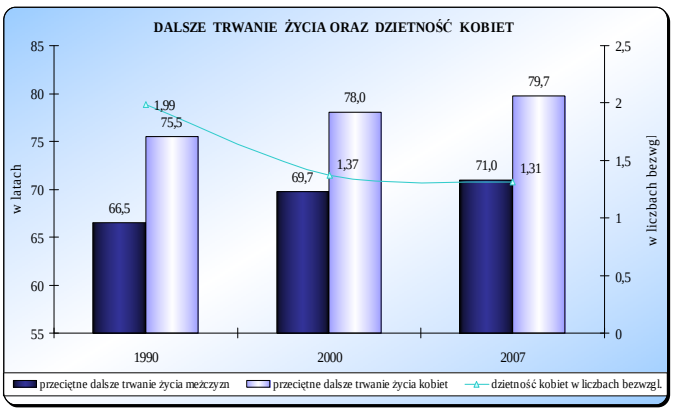

Pomimo rosnącej liczby urodzeń w dalszym ciągu poziom reprodukcji nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń. Nadal utrzymuje się okres głębokiej depresji urodzeniowej. W 2007 r. współczynnik dzietności wynosił 1,31, co oznacza wzrost (o 0,09 pkt) w stosunku do odnotowanego w 2003 r., w którym był najniższy od ponad 50 lat. Najkorzystniejszą sytuację demograficzną określa współczynnik kształtujący się na poziomie 2,1-2,15, tj. gdy w danym roku na jedną kobietę w wieku 15-49 lat przypada średnio 2 dzieci.

Równocześnie należy zaznaczyć, że od początku lat 90-tych obserwuje się przesunięcie najwyższej płodności kobiet z grupy 20-24 lata do 25-29 lat. Wynika to z wyboru, jakiego dokonują młodzi ludzie odkładając decyzję o założeniu rodziny i jej powiększaniu do czasu osiągnięcia odpowiedniego poziomu wykształcenia oraz stabilizacji ekonomicznej. Konsekwencją tego jest wzrost średniego wieku rodzenia dziecka.

[1] Ludność stan i struktura w przekroju terytorialnym. Stan w dniu 31.XII.2007, GUS, Warszawa 2008

PROGNOZA LUDNOŚCI POLSKI [2]

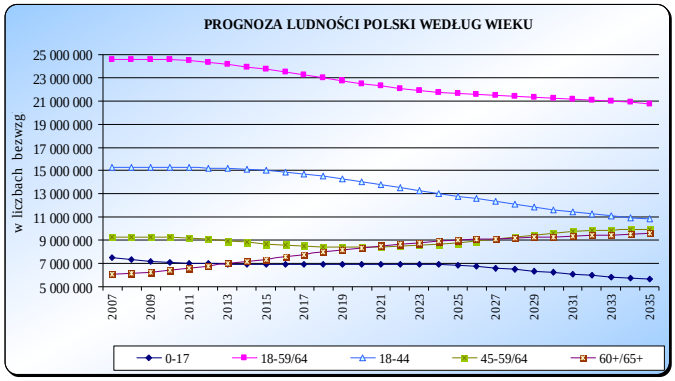

Zgodnie z wynikami najnowszej prognozy ludności Polski na lata 2008-2035, sporządzonej przez Główny Urząd Statystyczny, w perspektywie najbliższych lat liczba ludności Polski będzie się systematycznie zmniejszać, przy czym tempo spadku będzie coraz wyższe. W 2010 r. liczba ludności osiągnie nieco ponad 38 mln, a w 2035 r. zmniejszy się poniżej 36 mln. osób.

Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszy się z poziomu 7,5 mln osób w 2007 r. do 5,6 mln w 2035 r. Równocześnie zmniejszy się liczba ludności w wieku produkcyjnym z 24,5 mln do 20,7 mln. osób, przy wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym z 6,1 mln. do 9,6 mln. Spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym dotyczył będzie osób w wieku mobilnym na rynku pracy (spadek z 15,3 mln. do 10,8 mln.), przy wzroście liczby niemobilnych (z 9,3 mln. do 9,9 mln.).

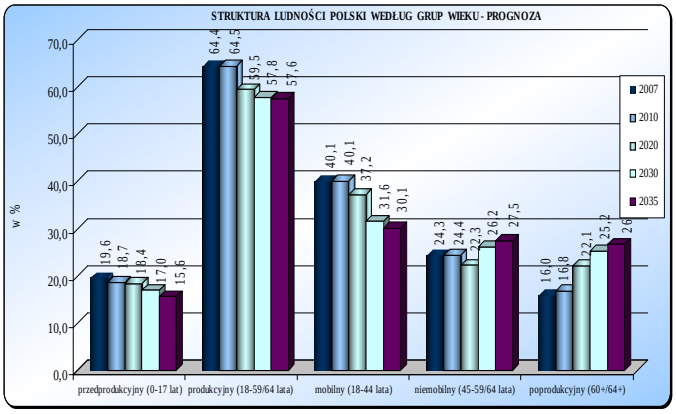

Dynamicznym zmianom będzie ulegała struktura wiekowa ludności. W 2035 r. ludność w wieku przedprodukcyjnym zmniejszy się do 15,6%, a więc będzie o 4 punkty procentowe niższa niż w 2007 r. W tym samym czasie udział osób w wieku produkcyjnym zmniejszy się do 57,6% (30,1% w wieku mobilnym i 27,5% w wieku niemobilnym), a odsetek w wieku poprodukcyjnym wzrośnie do 26,7% (tj. o ponad 10 punktów procentowych więcej niż w 2007 r.).

Syntetycznym miernikiem obrazującym wydolność systemu zabezpieczenia społecznego jest współczynnik obciążenia demograficznego ogółem pokazujący liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym. Z perspektywy systemów zabezpieczenia społecznego istotne jest także to, jak kształtuje się współczynnik obciążenia osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety w wieku 60 lat i więcej; mężczyźni w wieku 65 lat i więcej), które są przede wszystkim beneficjentami różnego rodzaju świadczeń społecznych. W 2007 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 56 osób w wieku nieprodukcyjnym (tj. 25 osób w wieku poprodukcyjnym oraz 31 w wieku do 17 lat). Opisywany wskaźnik zmniejszy się do 55 osób w latach 2008-2010 r., ale następnie zacznie wzrastać do 73 osób w 2035 r. (tj. 46 osób w wieku poprodukcyjnym oraz 27 w przedprodukcyjnym).

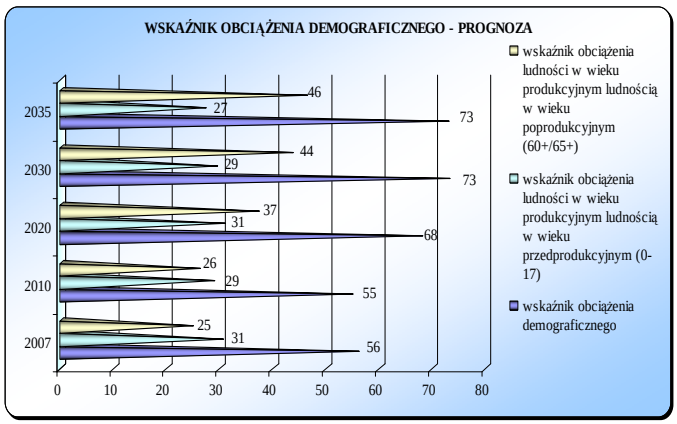

Powyższe zmiany stwarzają konieczność podejmowanie działań na rzecz wzrostu zatrudnienia, szczególnie w sytuacji gdy średni wiek wycofywania się z rynku pracy jest niższy od ustawowego wieku emerytalnego i kształtuje się na poziomie jednym z najniższych wśród państw członkowskich UE. Średni wiek odejścia z rynku pracy w 2005 r. wyniósł w Polsce 59,5 roku, wobec 61 lat w UE(27).

[2] Prognoza ludności Polski na lata 2008-2035, notatka informacyjna GUS na konferencję prasową w dniu 25 lipca 2008 r.

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI POLSKI (BAEL) [3]

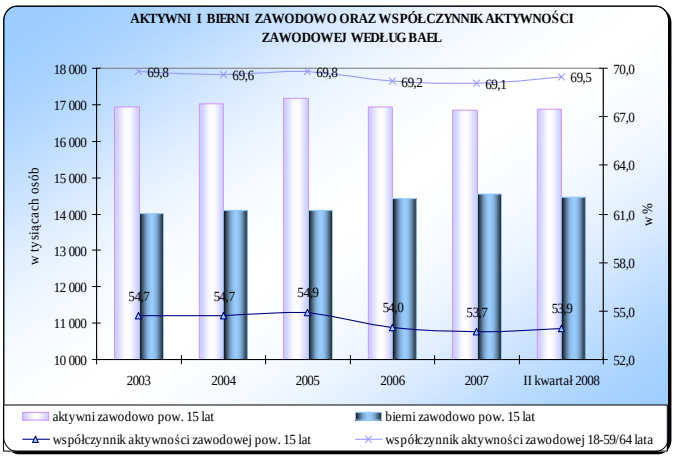

W BAEL ludność dzielona jest na aktywnych i biernych zawodowo. Populację aktywnych zawodowo tworzą osoby pracujące i bezrobotne.

Mimo wysokiego wzrostu gospodarczego nadal niekorzystnie kształtuje się poziom aktywności zawodowej społeczeństwa, co jest zjawiskiem szczególnie niepokojącym w obliczu prognozowanych zmian demograficznych. W II kwartale 2008 r. aktywnymi zawodowo pozostawało 53,9% ludności w wieku 15 lat i więcej, tj. o 0,4 pkt. proc. więcej niż w analogicznym okresie 2007 r. Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym, który w Polsce oznacza wiek 18-59/64 lata, wyniósł 69,5% i wzrósł o 0,7 pkt. proc. Wysoki poziom bierności zawodowej warunkowany jest przede wszystkim niską aktywnością młodzieży (32,2%) co wynika z przedłużania wejścia na rynek pracy przez osoby młode z uwagi na kontynuowanie nauki. Z drugiej strony niska pozostaje aktywność osób w wieku poprodukcyjnym (60/65+) – 6%.

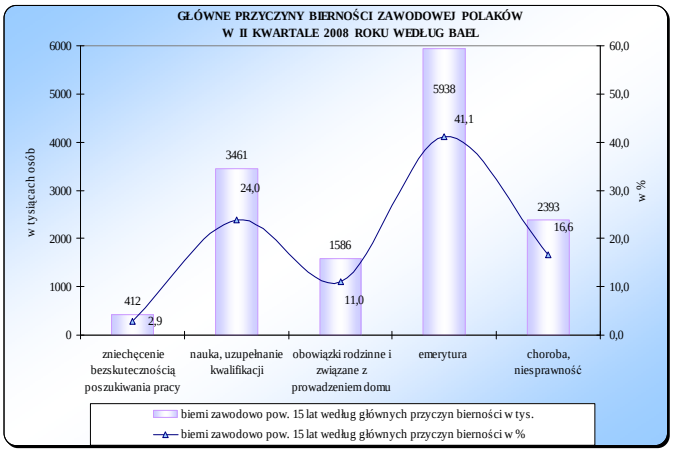

W II kwartale 2008 r. populacja biernych zawodowo liczyła 14445 tys. osób, tj. była o 1% niższa niż przed rokiem. Przyczyną bierności zawodowej niemal 6 mln Polaków byłą emerytura (41% biernych zawodowo) i z roku na rok liczba biernych z tego powodu zwiększa się. Drugim co do istotności powodem była nauka lub uzupełnianie kwalifikacji przez prawie 3,5 mln. osób (24% biernych), a kolejnym choroba i niesprawność (2,4 mln osób, tj. 16,6%) oraz obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu (1,6 mln osób, tj. 11% biernych zawodowo).

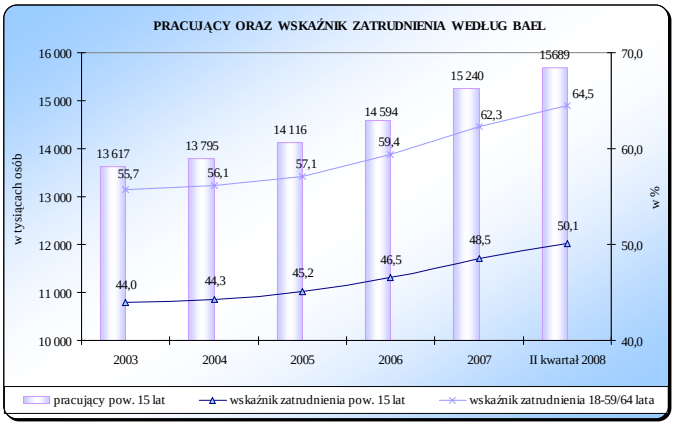

Mimo niskiej aktywności zawodowej liczba pracujących Polaków systematycznie wzrasta, a tempo wzrostu z roku na rok jest coraz wyższe. W 2002 r. zgodnie z wynikami BAEL pracowało 13782 tys. osób w wieku pow. 15 lat, a w 2007 r. liczba ta ukształtowała się na poziomie 15240 tys. osób (wzrost o 1,5 mln osób). Liczba pracujących w Polsce w II kwartale 2008 r. osiągnęła 15689 tys. osób i jest to najwyższa wartość od czasu prowadzenia przez GUS badania aktywności ekonomicznej ludności (BAEL).

Odnosząc poziom zatrudnienia osiągnięty w II kwartale 2008 r. do analogicznych okresów w latach poprzednich liczba pracujących zwiększyła się o ponad 2 mln. osób w porównaniu do II kwartału 2004 r., o ponad 1,7 mln w odniesieniu do 2005 r., była o 1,2 mln. wyższa niż w II kwartale 2006 r. i o 0,5 mln wyższa niż w II kwartale 2007 r. Oznacza to, że proces tworzenia nowych miejsc pracy jest bardzo dynamiczny, a wpływ emigracji zarobkowych nie jest głównym powodem szybkiego spadku bezrobocia.

[3] Kwartalna informacja o rynku pracy, GUS, Warszawa 2008.08.26

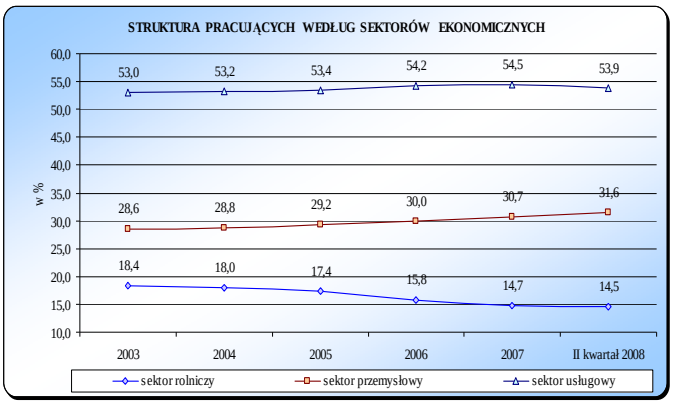

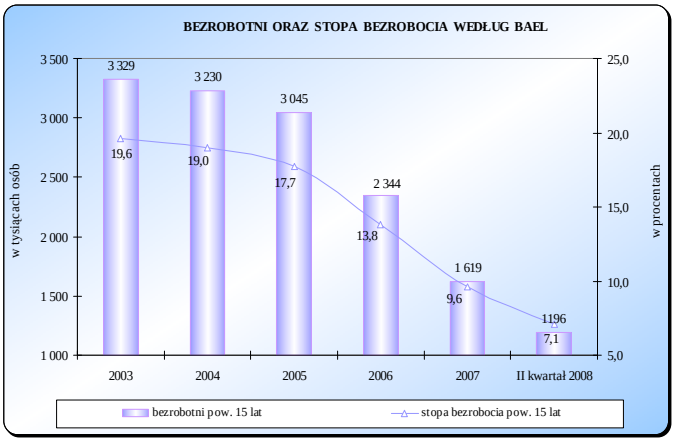

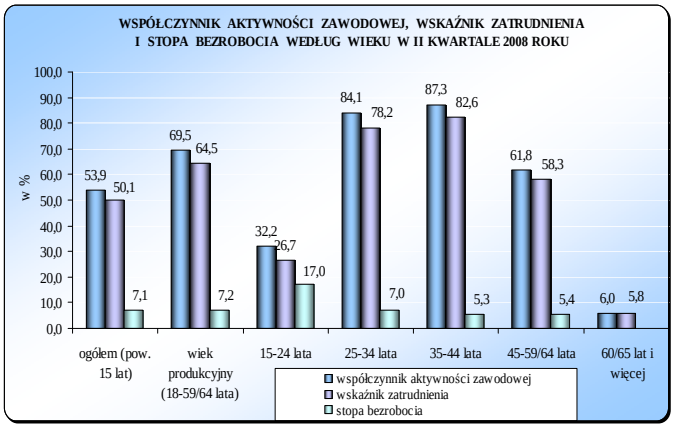

Za sprawą dynamicznego wzrostu zatrudnienia notowane są wzrosty wskaźnika zatrudnienia. W II kwartale 2008 r. wskaźnik zatrudnienia osób w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata) wzrósł do 64,5% (tj. o 2,4 punktu proc. w porównaniu do II kwartału 2007 r.). Jednak w populacji osób w wieku 15 lat i więcej pracuje zaledwie co druga osoba.

Po raz pierwszy od kilku już lat odnotowana została przewaga osób pracujących nad niepracującymi w wieku 15 lat i więcej. Powyższe powoduje, że zmniejsza się liczba niepracujących przypadająca na 1000 osób pracujących - do 997 osób w II kwartale br. (wobec 1068 osób w II kwartale 2007 r. i 1169 osób w II kwartale 2006 r.).

Ponadto zmiana struktury zatrudnienia świadczy o tworzeniu nowych miejsc pracy w sektorach pożądanych dla nowoczesnej gospodarki, czyli w przemyśle i usługach. Zmniejsza się odsetek pracujących w rolnictwie z 17,1% w II kwartale 2005 r. do 14,5% w II kwartale 2008 r. Następuje to przy zauważalnym wzroście pracujących w sektorze przemysłowym o 1,9 pkt. proc. do 31,6% i w sektorze usług o 0,7 pkt. proc. do 53,9%).

Wzrost zatrudnienia przekłada się na systematyczny spadek bezrobocia. W II kwartale 2008 r. zgodnie z wynikami BAEL bezrobotnymi pozostawało 1196 tys. osób, stopa bezrobocia wyniosła 7,1%.

Wskaźniki obrazujące kształtowanie się aktywności zawodowej, zatrudnienia i bezrobocia są silnie skorelowane z wiekiem. Najkorzystniejsze wartości przyjmują dla osób w wieku 35-39 lat.

W grupie 25-49 lat współczynnik aktywności zawodowej w II kwartale 2008 r. wynosił ponad 80%, przy czym wśród 35-39 latków wyniósł 88%. Ponad 80% wartość wskaźnika zatrudnienia cechowała osoby w wieku 30-44 lata. Najniższą wartość stopy bezrobocia (4,6%) odnotowano dla osób w przedziale wiekowym 35-39 lat, dla których wskaźnik zatrudnienia wyniósł 84%.

Zauważyć należy, że najgorsze wartości ww. wskaźników dotyczą osób młodych oraz w wieku przedemerytalnym. W II kwartale 2008 r. aktywna zawodowo pozostawała co trzecia osoba w wieku 15-24 lata (współczynnik aktywności 32,2%, tj. o 0,2 punktu proc. mniej niż przed rokiem) i zaledwie 6% osób w wieku poprodukcyjnym (60+/65+).

Tylko co czwarta osoba w wieku 15-24 lata pracowała i aż 17% aktywnych zawodowo w tym wieku pozostawała bezrobotna. Podkreślenia wymaga fakt, ze stopa bezrobocia młodzieży ponad 2-krotnie przewyższa wartość charakteryzującą populacje w wieku produkcyjnym (7,2%). Jest to jednak zjawisko występujące we wszystkich krajach UE i świadczy o nadal istniejących trudnościach w znalezieniu zatrudnienia przez osoby dopiero wchodzące na rynek pracy.

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W UNII EUROPEJSKIEJ [4]

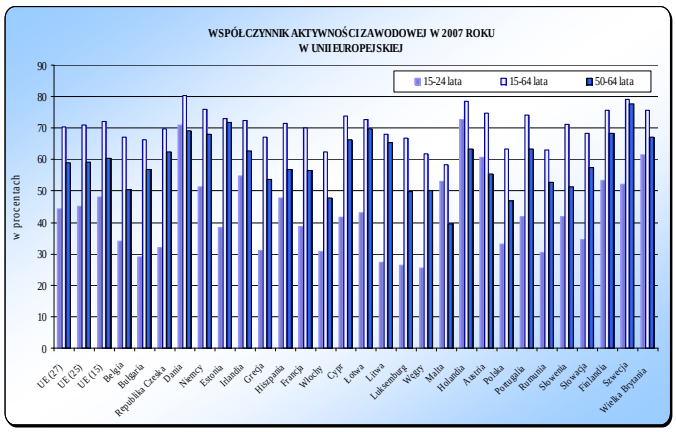

Mimo zdecydowanie korzystnej sytuacji na rynku pracy w Polsce nadal wskaźniki opisujące tą sytuację odbiegają od średniej UE (27).

W 2007 r. współczynnik aktywności zawodowej ludności w wieku produkcyjnym (wg Eurostat 15-64 lata) wyniósł w Polsce 63,2% i był o 0,2 punktu procentowego niższy niż rok wcześniej. W tym samym czasie współczynnik aktywności zawodowej w UE(27) wynosił 70,5% i zwiększył się o 0,2 punktu proc. Wzrost współczynnika aktywności osób w wieku 50-64 lata w porównaniu z 2006 r., zarówno w Polsce (47%), jak i w UE (58,9%) wyniósł 0,8 pkt. proc. Niższą niż w Polsce wartość współczynnika aktywności zawodowej odnotowano we Włoszech (62,5%), Węgrzech (61,9%), na Malcie (58,4%) oraz w Rumunii (63%).

Aktywność zawodowa młodzieży wyniosła w 2007 r. 33% wobec 44,2% w UE(27).

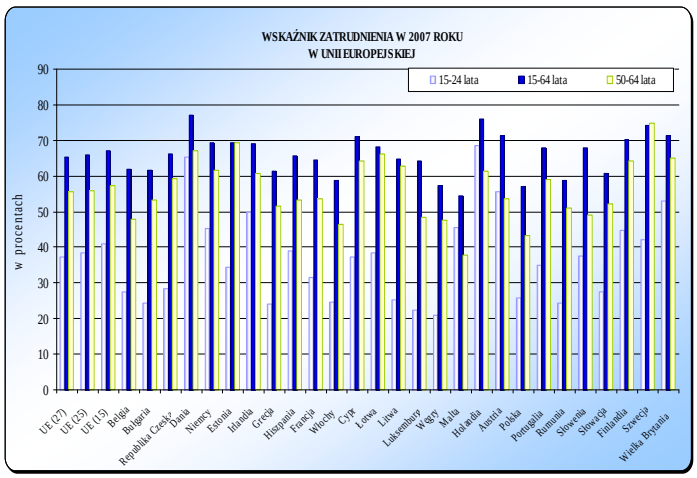

Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku produkcyjnym (15-64 lata) w 2007 r. wyniósł w Polsce 57% wobec 65,4% w UE(27). Zaznaczyć należy, że wartość tego wskaźnika w Polsce w ciągu roku zwiększyła się o 2,5 pkt. proc., przy wzroście w UE(27) o 0,9 pkt. proc. Wyższy wzrost w Polsce dotyczył zarówno wskaźnika zatrudnienia osób młodych, jak i w wieku 50-64 lata. Nadal jednak wartość omawianego wskaźnika we wszystkich grupach wiekowych w Polsce pozostaje niższa niż wartość w UE (27).

Nadal Polska pozostaje krajem o jednym z najniższych wskaźników zatrudnienia. Niższą niż w Polsce wartości wskaźnik zatrudnienia w 2007 r. odnotowano na Malcie (54,6%). Bardzo niski pozostaje w Polsce wskaźnik zatrudnienia młodzieży – 25,8% wobec 37,4% w UE(27). Jednak na Węgrzech w Luksemburgu, Grecji, Rumunii, Włoszech i Litwie sytuacja wygląda jeszcze gorzej.

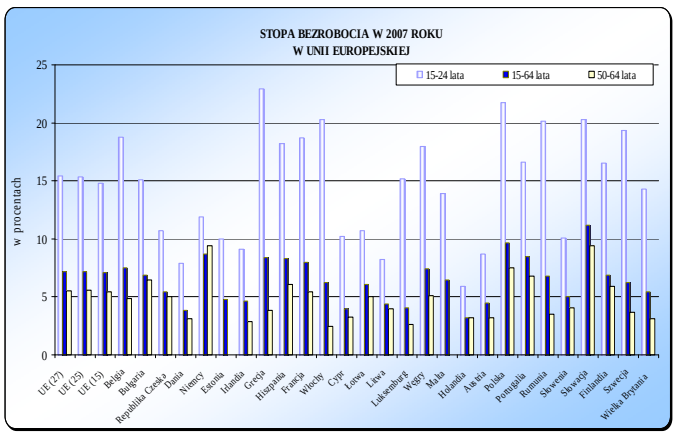

W 2007 r. stopa bezrobocia w 27 krajach UE (dla osób w wieku 15-64 lata) wyniosła 7,2% i była o ok. 1,1 pkt. proc. niższa niż w 2006 r. W tym samym czasie wskaźnik bezrobocia w Polsce wyniósł 9,7% i był o 4,3 pkt. proc. niższy niż przed rokiem. Spadek stopy bezrobocia odnotowany w Polsce był najwyższy w UE. Równocześnie Polska przestała być krajem o najwyższym bezrobociu. W 2007 r. najwyższy wskaźnik bezrobocia w UE odnotowano na Słowacji - 11,2%.

W większości krajów stopa bezrobocia młodzieży często nawet 2-krotnie przewyższa stopę obliczaną dla osób w wieku produkcyjnym, a w niektórych krajach (Luksemburg, Włochy, Szwecja, Rumunia) stopa bezrobocia młodzieży jest 3-razy wyższa. W Polsce wskaźnik bezrobocia młodzieży w 2007 r. wynosił 21,7% wobec 9,7% w grupie osób w wieku 15-64 lata.

[4] Dane Eurostat, ze strony http://epp.eurostat.cec.eu.int

BEZROBOCIE REJESTROWANE [5]

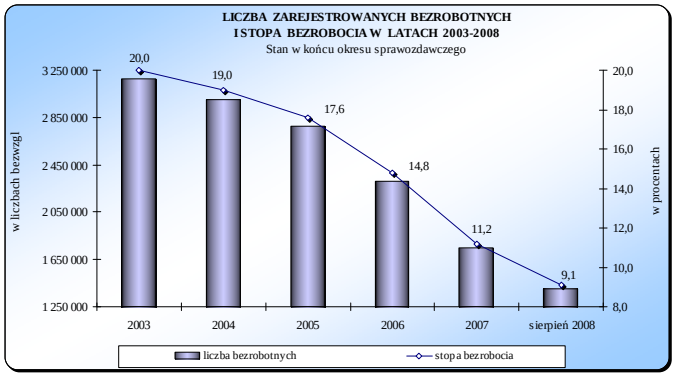

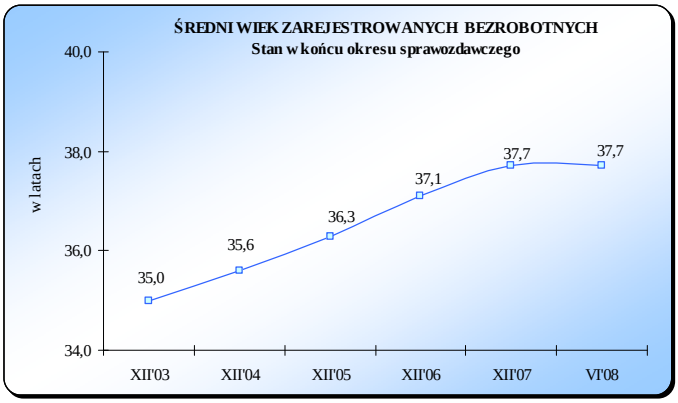

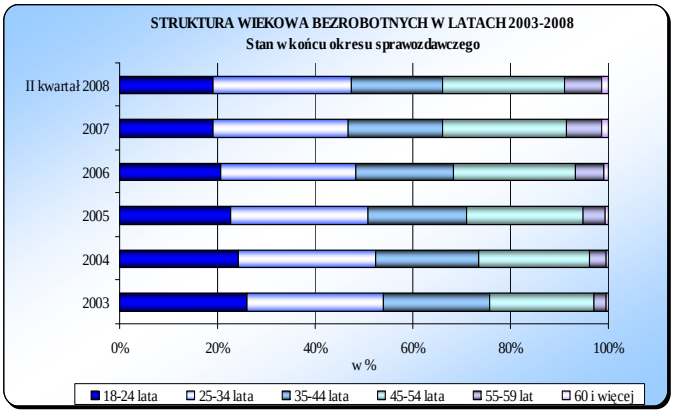

Ze względu na różnice metodologiczne stopa bezrobocia rejestrowanego pozostaje na wyższym poziomie niż w ujęciu BAEL, ale również bardzo dynamicznie się zmniejsza. Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu 2007 r. wyniosła 11,2%[6] i była o 3,6 pkt. proc. niższa niż w końcu 2006 r. Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu sierpnia 2008 r. wyniosła 9,1% i była o 2,8 pkt. proc. niższa niż w analogicznym okresie 2007 r. Niższe wartości wskaźnika bezrobocia notowane były do połowy 1991 r.

Korzystne zmiany w kształtowaniu się poziomu bezrobocia rejestrowanego obserwowane są od 2003 r., kiedy to po raz pierwszy od 5 lat liczba zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych zmniejszyła się w odniesieniu do stanu z końca poprzedniego roku. W końcu 2002 r. w rejestrach znajdowało się 3217 tys. bezrobotnych, a rok później liczba ta była o 1,3% niższa (3175,7 tys. osób). W kolejnych latach dynamika spadku przybierała na sile. Istotne przyspieszenie odnotowano w 2006 r., przy czym najwyższa dynamika spadku bezrobocia wystąpiła w 2007 r. W końcu 2007 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 1746,6 tys. bezrobotnych, tj. o 562,8 tys. mniej niż przed rokiem, a więc spadek wyniósł 24,4%. W końcu sierpnia 2008 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 1404,4 tys. osób (wobec 1821,9 tys. w końcu sierpnia 2007 r.).

Odbicie w strukturze zarejestrowanych bezrobotnych mają zachodzące procesy demograficzne - coraz wyraźniej zauważalny jest proces starzenia się bezrobotnych, choć w bieżącym roku widoczne jest pewne wyhamowanie.

Średni wiek zarejestrowanych bezrobotnych, który w końcu 2002 r. wynosił 34,5 roku, w końcu czerwca 2008 r., podobnie jak w końcu czerwca i grudnia 2007 r., wyniósł 37,7 roku. Jest to jednak sytuacja przejściowa i w najbliższych latach należy spodziewać się dalszego wzrostu wieku zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych. Należy dodać, że w 2008 r. zmniejszył się średni wiek bezrobotnych kobiet, przy wzroście wieku zarejestrowanych mężczyzn.

Na przestrzeni ostatnich lat wyraźnie zaznacza się dynamiczny wzrost odsetka bezrobotnych w starszych grupach wiekowych, przy istotnym spadku liczby młodych bezrobotnych. W końcu 1997 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 561,1 tys. bezrobotnych w wieku 18-24 lata (30,7% ogółu zarejestrowanych), 243 tys. osób w wieku 45-54 lata (13,3%), 25,7 tys. osób wieku 55-59 lat (1,4%), 6 tys. bezrobotnych w wieku 60 lat i więcej (0,3%). W kolejnych latach liczba i odsetek bezrobotnych w starszych grupach wiekowych z roku na rok wzrastały, nawet w okresach kiedy w młodszych grupach wiekowych notowano spadki.

[5] Dane z miesięcznego sprawozdania MPiPS-01 rynku pracy oraz załącznika 1 „Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy", który sporządzany jest w okresach kwartalnych
[6] Wartość stopy bezrobocia rejestrowanego po korekcie dokonanej przez GUS w październiku 2008 r.

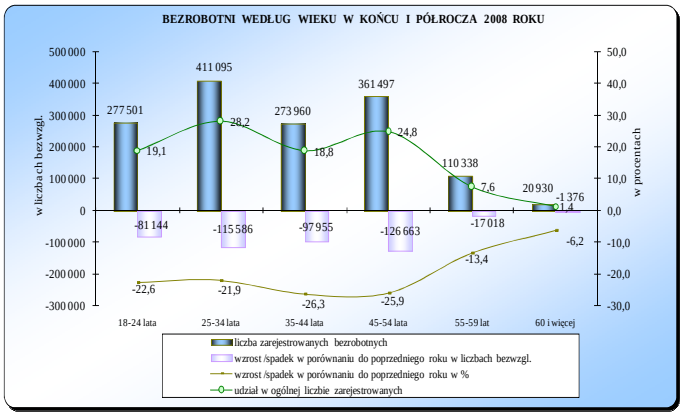

Od 2005 r. notowany jest spadek liczby bezrobotnych w wieku 45-54 lata, od 2007 r. zmniejsza się liczba bezrobotnych w grupie 55-59 lat i dopiero w końcu czerwca 2008 r. zmniejszyła się również liczba bezrobotnych w wieku 60 lat i więcej.

W końcu czerwca 2008 r. spadek poziomu bezrobocia w porównaniu do stanu z końca I półrocza 2007 r. odnotowano we wszystkich kategoriach wiekowych, przy czym najniższy dotyczył osób w wieku 60 lat i więcej (spadek o 6,2%) oraz w wieku 55-59 lat (o 13,4%). Ponad 20% spadek liczby bezrobotnych dotyczył wszystkich pozostałych grup wiekowych, a najbardziej zmniejszyła się liczba bezrobotnych w wieku 35-44 lata, aż o 26,3%.

W końcu czerwca 2008 r. w strukturze zarejestrowanych bezrobotnych było 19,1% osób w wieku 18-24 lata, 28,2% w wieku 25-34 lata, 18,8% w wieku 35-44 lata, 24,8% w wieku 45-54 lata, 7,6% w wieku 55-59 lat oraz 1,4% w wieku 60 lat i więcej.

W porównaniu do stanu z końca 1997 r., przy spadku liczby bezrobotnych ogółem o 20,3%, liczba bezrobotnych w wieku 18-24 lata zmniejszyła się o połowę, zaś ponad 4-krotnie zwiększyła się liczba bezrobotnych w wieku 55-59 lat i 3,5-krotnie spadła liczba bezrobotnych w najstarszej grupie wiekowej.

Zgodnie z art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy za osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy uznano m.in. bezrobotnych do 25 roku życia oraz powyżej 50 roku życia.[7] Do wymienionych bezrobotnych powinny być kierowane różnego rodzaju działania mające na celu ich aktywizację.

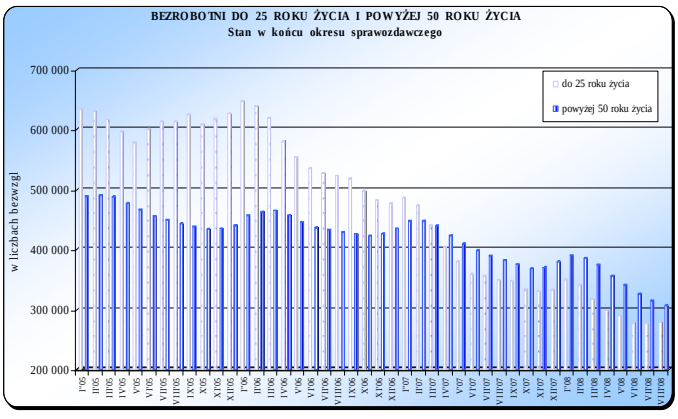

W końcu czerwca 2008 r. w ewidencji bezrobotnych zarejestrowanych było 277,5 tys. osób do 25 roku życia i 326,2 tys. powyżej 50 roku życia. W obu wymienionych grupach tempo spadku poziomu bezrobocia w ciągu roku było słabsze niż spadek w populacji bezrobotnych ogółem. Przy spadku liczby bezrobotnych o 23,2% liczba bezrobotnych do 25 roku życia zmniejszyła się o 22,6%, a liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia spadła o 18,1%.

Tym samym w strukturze bezrobotnych wzrósł zarówno odsetek osób młodych, jak i starszych. Udział młodzieży zwiększył się z 18,9% do 19,1% w końcu czerwca 2008 r., natomiast odsetek bezrobotnych powyżej 50 roku życia wzrósł z 21% do 22,4%.

Mimo prognozowanych zmian demograficznych i konieczności podejmowania nasilonych działań na rzecz aktywizacji osób w starszych grupach wiekowych nadal płynne wejście na rynek pracy bezpośrednio po ukończeniu szkoły to poważne wyzwanie w sytuacji ciągle wysokiego bezrobocia. Z drugiej strony mimo braku doświadczenia zawodowego osoby młodsze szybciej znajdują pracę.

[7] Dane dotyczące ww. grup gromadzone są od 2005 r.

ZMIANY LICZBY BEZROBOTNYCH OGÓŁEM I W WYBRANYCH GRUPACH WIEKOWYCH WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STAŻU PRACY

Wyszczególnienie		Zarejestrowani bezrobotni ogółem według stanu w końcu				Zarejestrowani bezrobotni do 25 roku życia według stanu w końcu				Zarejestrowani bezrobotni powyżej 50 roku życia według stanu w końcu			
		czerwca 2007 r.	czerwca 2008 r.	wzrost /spadek w czerwcu 2008 r. w odniesieniu do analogicznego okresu 2007 r.		czerwca 2007 r.	czerwca 2008 r.	wzrost /spadek w czerwcu 2008 r. w odniesieniu do analogicznego okresu 2007 r.		czerwca 2007 r.	czerwca 2008 r.	wzrost /spadek w czerwcu 2008 r. w odniesieniu do analogicznego okresu 2007 r.	
		w liczbach bezwzględnych			w %	w liczbach bezwzględnych			w %	w liczbach bezwzględnych			w %
Ogółem		**1 895 063**	**1 455 321**	**-439 742**	**-23,2**	**358 645**	**277 501**	**-81 144**	**-22,6**	**398 050**	**326 158**	**-71 892**	**-18,1**
z ogółem według czasu pozostawania bez pracy w miesiącach	do 1	157 796	153 737	-4 059	-2,6	55 469	54 063	-1 406	-2,5	18 368	19 859	1 491	8,1
	1–3	208 000	198 715	-9 285	-4,5	64 114	61 278	-2 836	-4,4	28 633	29 475	842	2,9
	3–6	247 348	209 380	-37 968	-15,4	59 800	47 928	-11 872	-19,9	39 714	36 909	-2 805	-7,1
	6–12	333 308	269 894	-63 414	-19,0	78 289	56 342	-21 947	-28,0	57 973	54 343	-3 630	-6,3
	12–24	288 623	197 871	-90 752	-31,4	56 098	32 763	-23 335	-41,6	58 384	44 280	-14 104	-24,2
	pow. 24	659 988	425 724	-234 264	-35,5	44 875	25 127	-19 748	-44,0	194 978	141 292	-53 686	-27,5
z ogółem według poziomu wykształcenia	wyższe	115 947	104 592	-11 355	-9,8	16 256	13 902	-2 354	-14,5	12 673	10 839	-1 834	-14,5
	policealne i średnie zawodowe	421 890	329 263	-92 627	-22,0	106 541	78 704	-27 837	-26,1	68 366	58 735	-9 631	-14,1
	średnie ogólnokształcące	170 632	147 832	-22 800	-13,4	77 123	71 087	-6 036	-7,8	22 086	18 535	-3 551	-16,1
	zasadnicze zawodowe	570 642	418 342	-152 300	-26,7	77 033	50 808	-26 225	-34,0	106 699	89 643	-17 056	-16,0
	gimnazjalne i poniżej	615 952	455 292	-160 660	-26,1	81 692	63 000	-18 692	-22,9	188 226	148 406	-39 820	-21,2
z ogółem według stażu pracy	do 1 roku	276 634	218 061	-58 573	-21,2	61 680	52 448	-9 232	-15,0	41 113	32 425	-8 688	-21,1
	1–5	352 451	281 769	-70 682	-20,1	72 428	54 914	-17 514	-24,2	30 124	25 007	-5 117	-17,0
	5–10	256 780	193 249	-63 531	-24,7	5 403	3 458	-1 945	-36,0	31 925	26 825	-5 100	-16,0
	10–20	309 946	231 164	-78 782	-25,4	x	x	x	x	87 330	74 632	-12 698	-14,5
	20 –30	216 264	160 238	-56 026	-25,9	x	x	x	x	136 142	108 678	-27 464	-20,2
	30 lat i więcej	42 645	35 272	-7 373	-17,3	x	x	x	x	40 009	33 488	-6 521	-16,3
	bez stażu	440 343	335 568	-104 775	-23,8	219 134	166 681	-52 453	-23,9	31 407	25 103	-6 304	-20,1

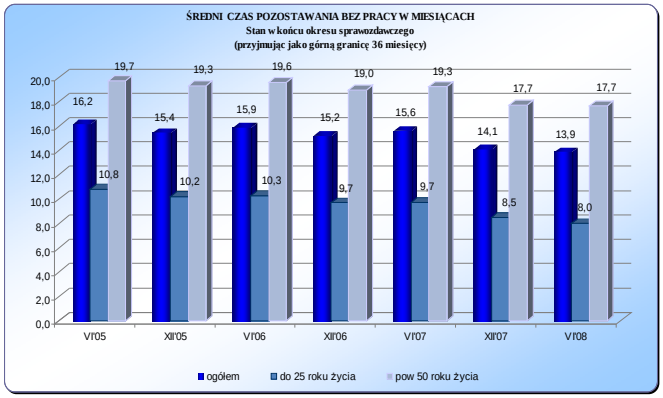

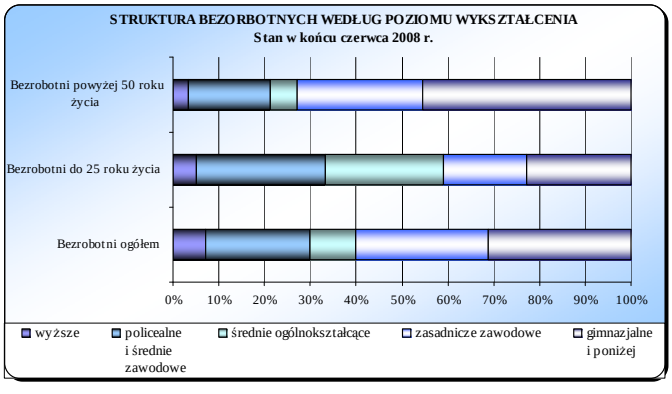

Fakt szybszego znajdowania pracy przez osoby młodsze potwierdza zarówno nieco wyższe tempo spadku bezrobocia w tej grupie wiekowej, jak również krótszy czas pozostawania bez pracy.

Niestety statystyka rynku pracy nie zawiera informacji na temat tego ile maksymalnie czasu osoba znajduje się w ewidencji bezrobotnych. W związku z tym trudno jest określić ile wynosi średni czas pozostawania bez pracy bezrobotnych znajdujących się w rejestrach urzędów pracy. Dla potrzeb analizy przyjęte zostało, że jest to 36 miesięcy. Średni czas pozostawania bez pracy w końcu czerwca 2008 r. wyniósł 13,9 miesiąca i był niemal 2 miesiące krótszy niż przed rokiem. Średni czas pozostawania bez pracy młodzieży skrócił się z niemal 10 do 8 miesięcy, a osób powyżej 50 roku życia z ponad 19 miesięcy do 17,7 miesiąca.

Tak więc osoby młodsze mają większe szanse na szybsze uzyskanie zatrudnienia. Z pewnością wiąże się to z różnicami w poziomie wykształcenia bezrobotnych w młodszych i starszych grupach wiekowych. Generalnie osoby młodsze są lepiej wykształcone. Wykształceniem gimnazjalnym i poniżej legitymuje się prawie co czwarty bezrobotny do 25 roku życia i niemal co drugi powyżej 50 roku życia.

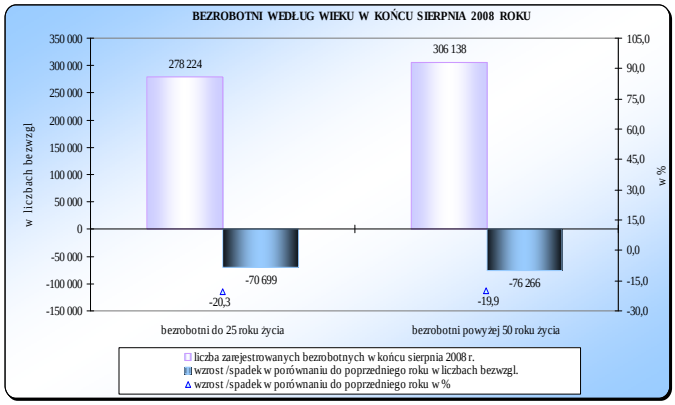

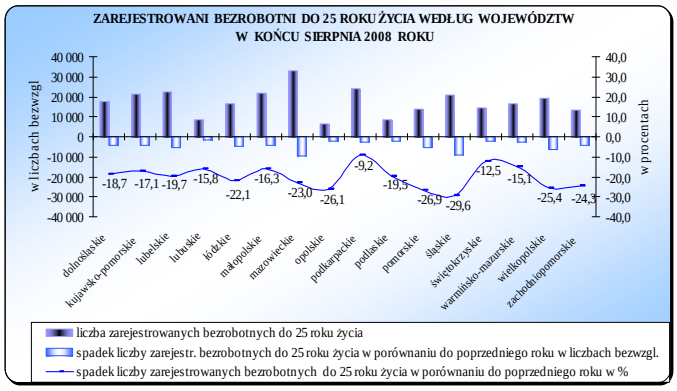

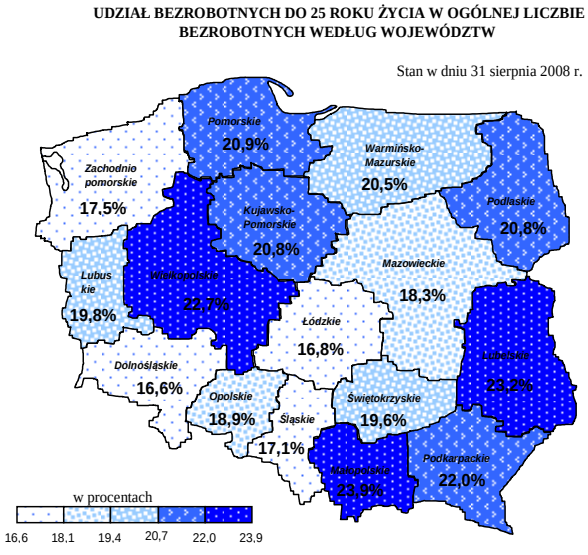

W końcu sierpnia 2008 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 278,2 tys. bezrobotnych do 25 roku życia, tj. o 70,7 tys. osób mniej niż w analogicznym okresie 2007 r. Spadek wyniósł więc 20,3%. W tym samym czasie liczba bezrobotnych ogółem zmniejszyła się o 22,9%, a bezrobotnych powyżej 50 roku życia o 19,9% do 306,1 tys. osób. Wolniejsza dynamika spadku liczby bezrobotnych w obu rozpatrywanych grupach wiekowych spowodowała, że w strukturze bezrobotnych w końcu sierpnia zwiększył się zarówno odsetek osób do 25 roku życia jak i powyżej 50 roku życia.

Spadek liczby bezrobotnych do 25 roku życia kształtował się na różnym poziomie w poszczególnych województwach i powiatach.

W końcu sierpnia 2008 r. najwyższą liczbę bezrobotnych do 25 roku życia odnotowano w województwie mazowieckim (32,9 tys. osób), a następnie podkarpackim (24,1 tys. osób). Z kolei najniższa liczba bezrobotnych w omawianej grupie wiekowej wystąpiła, podobnie jak w przypadku rozkładu liczby bezrobotnych ogółem, w województwach opolskim (6,2 tys. osób), lubuskim (8,4 tys. osób) i podlaskim (8,6 tys. osób).

Dynamika spadku liczby młodych bezrobotnych w końcu sierpnia 2008 r. w porównaniu do stanu z końca sierpnia 2007 r. uzależniona była przede wszystkim od rozwoju sytuacji na danym rynku pracy. Najwyższą dynamikę odnotowano w województwach śląskim, pomorskim, opolskim, wielkopolskim, zachodniopomorskim i mazowieckim. Najniższy spadek liczby bezrobotnych do 25 roku życia wystąpił w województwie podkarpackim i wyniósł zaledwie 9,2%, przy spadku w kraju o 20,3%.

W ciągu ostatniego roku odsetek bezrobotnych do 25 roku życia zwiększył się z 19,2% w końcu sierpnia 2007 r. do 19,8% w końcu sierpnia 2008 r. Rozpiętość odsetka bezrobotnych do 25 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych kształtowała się w przedziale od 16,6% w województwie dolnośląskim do 23,9% w województwie małopolskim, a więc wyniosła 7,3 pkt. proc. wobec 7,9 pkt. proc. w końcu sierpnia 2007 r.

Zauważyć należy, że terytorialne zróżnicowanie jest stałą cechą polskiego rynku pracy i wynika zarówno z nierównomiernego rozwoju społeczno – gospodarczego regionów, jak i ich położenia geograficznego. Często specyfika danego terenu wynikająca np. z geograficznego usytuowania powiatu, odległości od dużych miast, czy stopnia rozwoju infrastruktury ma wpływ m.in. na poziom rozwoju gospodarczego, stopień rozwoju kapitału ludzkiego oraz decyduje o szybkości znalezienia zatrudnienia zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami. W wielu przypadkach istotne stają się czynniki społeczne oraz demograficzne. Najczęściej na poszukiwanie pracy poza najbliższą okolicą decydują się przede wszystkim osoby młode i lepiej wykształcone lub posiadające zawody poszukiwane na rynku pracy.

Terytorialne zróżnicowanie rozkładu bezrobocia w poszczególnych grupach wiekowych z pewnością uzależnione jest od struktury wiekowej ludności zamieszkałej na danym terenie. W przypadku powiatów zróżnicowanie to jest jeszcze wyższe niż na poziomie województw i wyniosło niemal 30 pkt. proc. Na poziomie powiatu najniższe udziały osób młodych (do 10%) notowano w powiatach tzw. grodzkich (M. Wrocław, M. St. Warszawa, M. Częstochowa, M. Sopot, M. Łódź, M. Poznań), zaś najwyższe w powiatach: proszowickim (36,6%), grodziskim (35,4%) i skierniewickim (33,6%). Związane jest to z pewnością z większymi możliwościami znalezienia zatrudnienia w dużych miastach, przez młode i najczęściej dobrze wykształcone osoby.

Udział osób do 25 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w końcu sierpnia 2008 r. (w procentach)

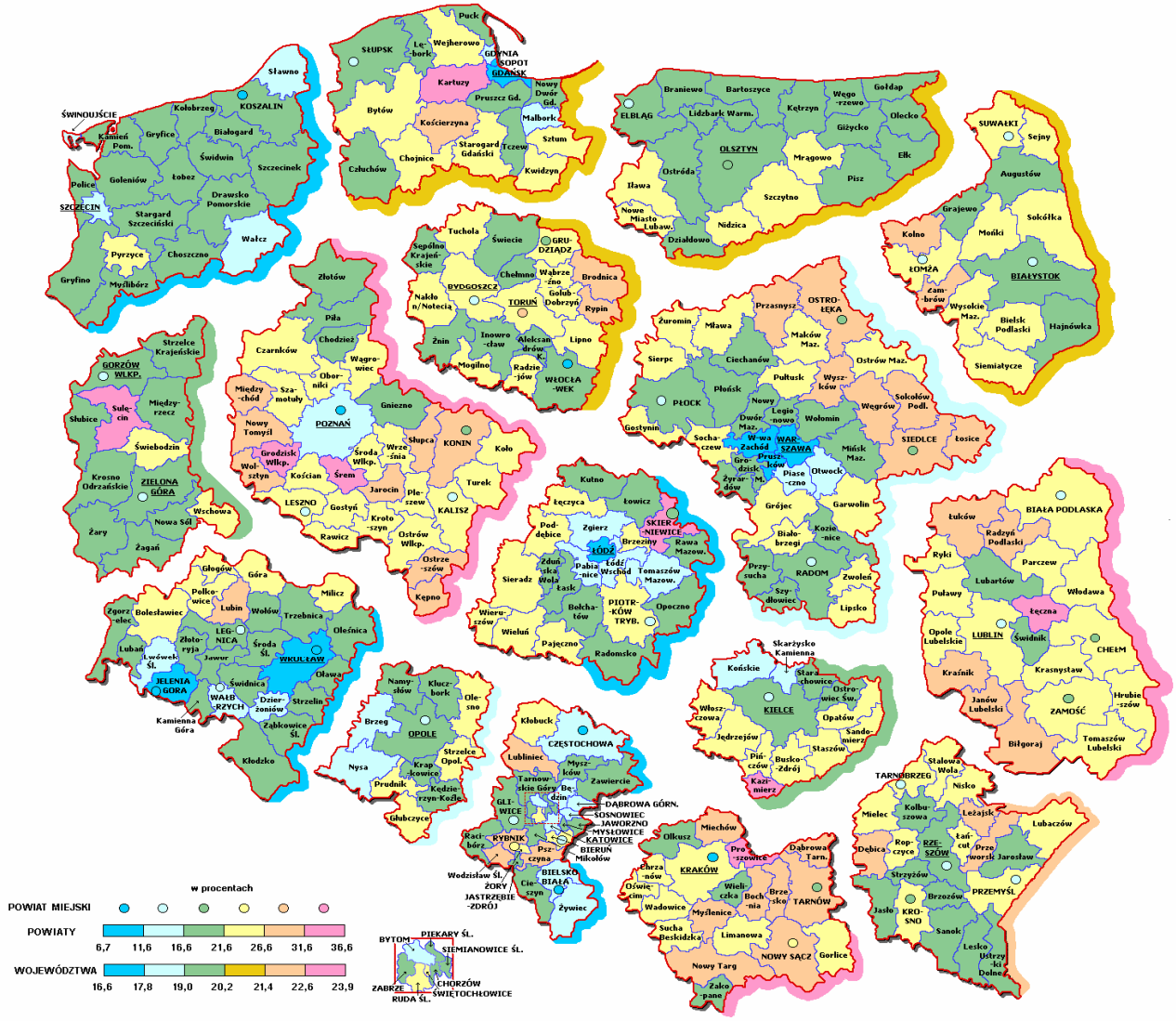

Udział osób do 25 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych według stanu w końcu okresu sprawozdawczego

Wyszczególnienie	Poziom województw		Poziom powiatów	
	sierpień 2007 r.	sierpień 2008 r.	sierpień 2007 r.	sierpień 2008 r.
Najwyższa wartość w %	23,5	23,9	36,1	36,6
Najniższa wartość w %	15,6	16,6	4,3	6,7
Różnica pomiędzy wartością najwyższą i najniższą w punktach procentowych	7,9	7,3	31,8	29,9
Średnia wartość w %	19,4	20,0	20,6	21,1

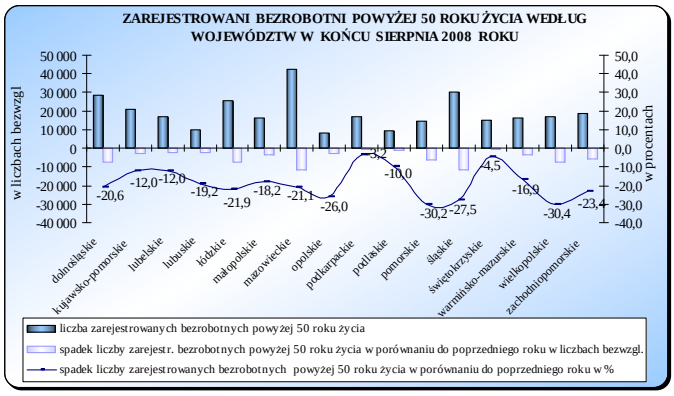

W końcu sierpnia 2008 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 306,2 tys. bezrobotnych powyżej 50 roku życia. Spadek bezrobocia w tej grupie wiekowej był niższy niż spadek poziomu bezrobocia ogółem i wyniósł 19,9% (wobec 22,9%). Spowodowało to, że tylko w ciągu ostatniego roku odsetek bezrobotnych powyżej 50 roku życia wzrósł z 21% w końcu sierpnia 2007 r. do 21,8% w końcu sierpnia 2008 r.

Zauważyć należy, że najwyższa liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia występuje w województwach o najwyższej liczbie bezrobotnych ogółem, a więc mazowieckim i śląskim. Z kolei najniższa liczba odnotowana została w województwach opolskim, podlaskim i lubuskim.

Dynamika spadku liczby bezrobotnych powyżej 50 roku życia pozostaje zróżnicowana w poszczególnych regionach kraju. Najwyższą dynamikę spadku liczby bezrobotnych powyżej 50 roku życia odnotowano w województwach wielkopolskim (spadek o 30,4%), pomorskim (spadek o 30,2%) i śląskim (spadek o 27,5%). Najniższy spadek wystąpił, podobnie jak w przypadku bezrobotnych do 25 roku życia w województwie podkarpackim, gdzie wyniósł on zaledwie 3,2%. W województwie świętokrzyskim spadek liczby bezrobotnych powyżej 50 roku życia wyniósł 4,5%, a wiec był ponad 4-krotnie niższy niż spadek odnotowany w kraju.

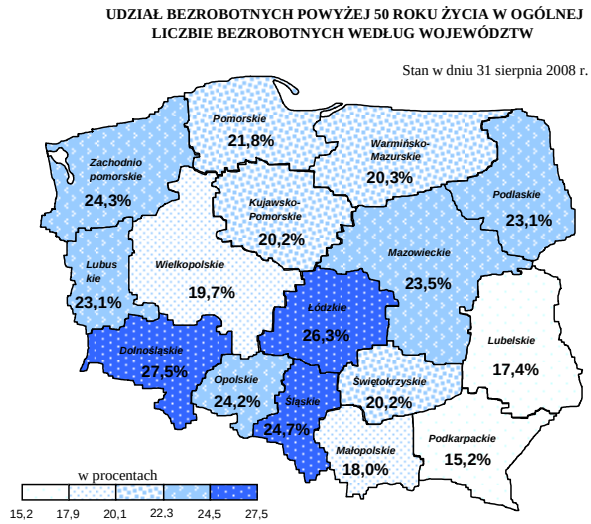

Udział osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych w końcu sierpnia 2007 r. kształtował się od 15,2% w województwie podkarpackim do 27,5% w dolnośląskim. Rozpiętość wyniosła 12,3 pkt. proc. i w porównaniu do odnotowanej w końcu sierpnia 2007 r. zmniejszyła się o 0,2 pkt. proc. (z 12,5 pkt. proc.). Wysokie odsetki osób w omawianej grupie wiekowej wystąpiły również w województwach łódzkim, śląskim, zachodniopomorskim i opolskim. Niski był udział osób starszych w liczbie bezrobotnych województwach: lubelskim, małopolskim, wielkopolskim, ale również świętokrzyskim, kujawsko-pomorskim i warmińsko-mazurskim.

Zaznaczenia wymaga fakt, że wśród bezrobotnych wysokie udziały osób starszych notuje się przede wszystkim na terenach zurbanizowanych i w tzw. powiatach grodzkich. Wynika to z faktu, że ludność zamieszkała na wsi jest młodsza od mieszkańców miast, choć z drugiej strony analiza tego zjawiska pozostaje niezwykle trudna, bo wymaga dogłębnego zbadania. Z jednej strony obserwuje się proces migracji młodych mieszkańców wsi do miast w poszukiwaniu zatrudnienia, a z drugiej proces osiedlania się na terenach wiejskich osób dotychczas zamieszkałych na wsi. Odrębną kwestię stanowi ukryte bezrobocie na wsi.

W przypadku powiatów rozpiętość odsetka osób powyżej 50 roku życia w strukturze zarejestrowanych bezrobotnych była znacznie wyższa niż na poziomie województw i wyniosła w końcu sierpnia 2008 r. 34,4 pkt. proc. wobec 31,2 pkt. proc. w końcu sierpnia 2007 r. Tym samym terytorialne zróżnicowanie na poziomie powiatów zwiększyło się w ciągu roku.

W końcu sierpnia 2008 r. w strukturze bezrobotnych najwyższe, ponad 40%, udziały osób powyżej 50 roku życia odnotowano w powiatach: M. Wrocław i wrocławskim. Wysokie odsetki wystąpiły również w M. Toruń, M. Sopot, M. st. Warszawa, czy M. Łódź. Natomiast w powicie proszowickim w województwie podkarpackim osoby powyżej 50 roku życia stanowiły zaledwie 10% ogółu zarejestrowanych.

Udział osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w końcu sierpnia 2008 r. (w procentach)

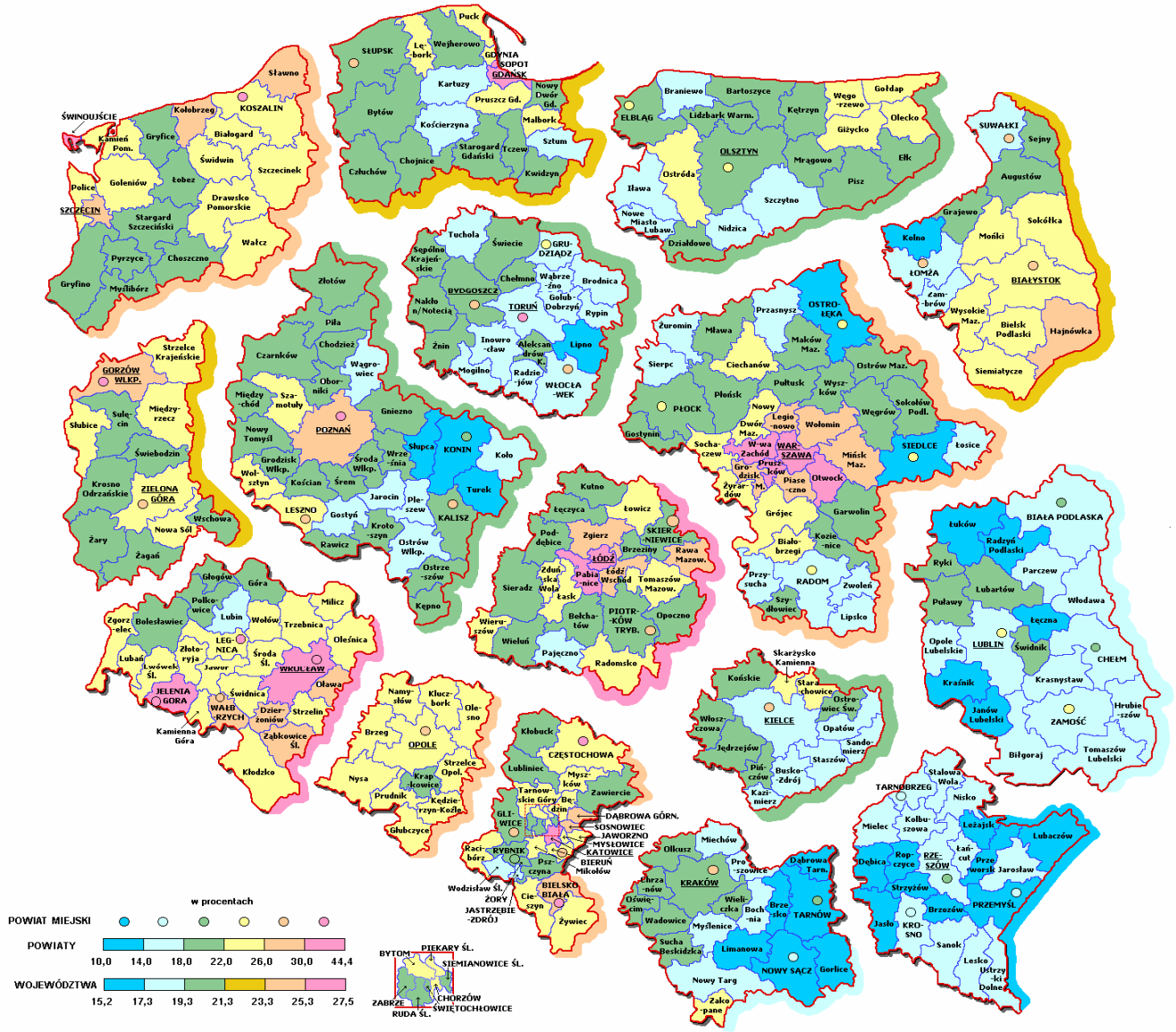

Udział osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych według stanu w końcu okresu sprawozdawczego

Wyszczególnienie	Poziom województw		Poziom powiatów	
	sierpień 2007 r.	sierpień 2008 r.	sierpień 2007 r.	sierpień 2008 r.
Najwyższa wartość w %	26,5	27,5	40,6	44,4
Najniższa wartość w %	14,0	15,2	9,4	10,0
Różnica pomiędzy wartością najwyższą i najniższą w punktach procentowych	12,5	12,3	31,2	34,4
Średnia wartość w %	20,9	21,8	20,3	21,3

Bilans bezrobotnych

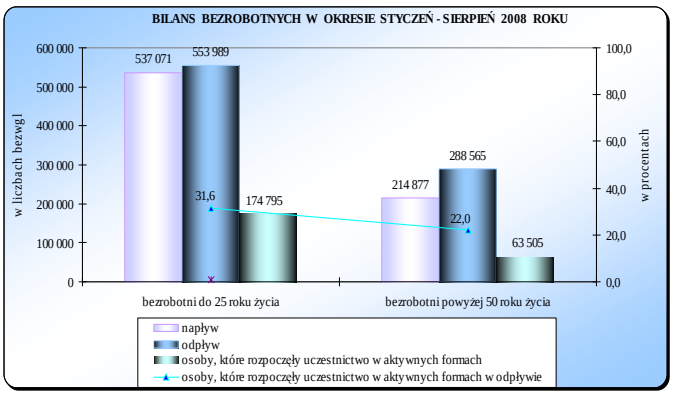

Notowany w ostatnich latach spadek poziomu bezrobocia wynikał przede wszystkim z dynamicznego i zwiększającego się odpływu z bezrobocia przy równoczesnym wzroście napływu bezrobotnych. Tendencja ta załamała się już w 2006 r., kiedy to po raz pierwszy od kilku lat zmniejszył się napływ bezrobotnych, a od 2007 r. liczba bezrobotnych kształtuje się pod wpływem zarówno zmniejszonego napływu, jak i spadku odpływu bezrobotnych.

W okresie styczeń- sierpień br. napływ bezrobotnych wyniósł 1519,2 tys. (spadek o 4,7% w porównaniu do analogicznego okresu 2007 r.), a odpływ 1861,4 tys. osób (spadek o 10,6%). W okresie styczeń – sierpień 2008 r. różnego rodzaju aktywnymi programami rynku pracy objętych zostało 446,4 tys. bezrobotnych, co stanowiło 24% odpływu bezrobotnych w tym okresie (wobec 21,8% w analogicznym okresie 2007 r.). Główne przyczyny odpływu to podjęcia pracy oraz niepotwierdzenia gotowości do pracy.

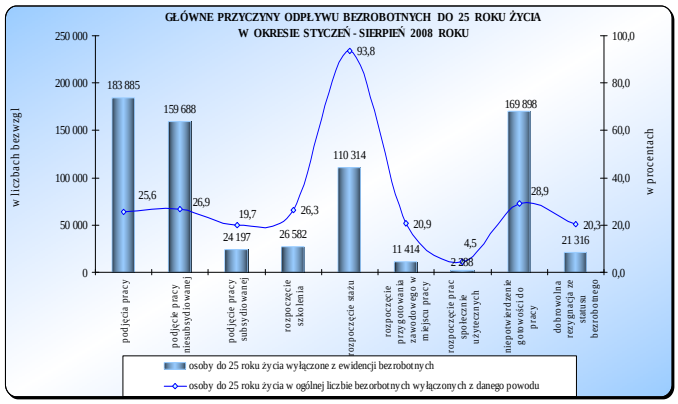

W okresie 8 miesięcy br. w urzędach pracy zarejestrowało się 537,1 tys. bezrobotnych do 25 roku życia (spadek o 6,8% w porównaniu do analogicznego okresu 2007 r.), a odpływ wyniósł 554 tys. osób (spadek o 15,4%). Pracę podjęło 183,9 tys. młodych bezrobotnych (spadek o 23,6%), a gotowości do pracy nie potwierdziło 169,9 tys. osób w tej grupie (spadek o 16,7%).

Aktywnymi programami rynku pracy objęto 174,8 tys. młodych bezrobotnych, tj. o 1,1% mniej niż przed w okresie styczeń – sierpień 2007 r. Młodzież stanowiła niemal 40% wszystkich bezrobotnych objętych aktywnymi programami. Największym zainteresowaniem młodych bezrobotnych cieszyło się uczestnictwo w stażach, które rozpoczęło ponad 110 tys. bezrobotnych do 25 roku życia, co stanowiło 93,8% wszystkich osób, które rozpoczęły staż w analizowanym okresie.

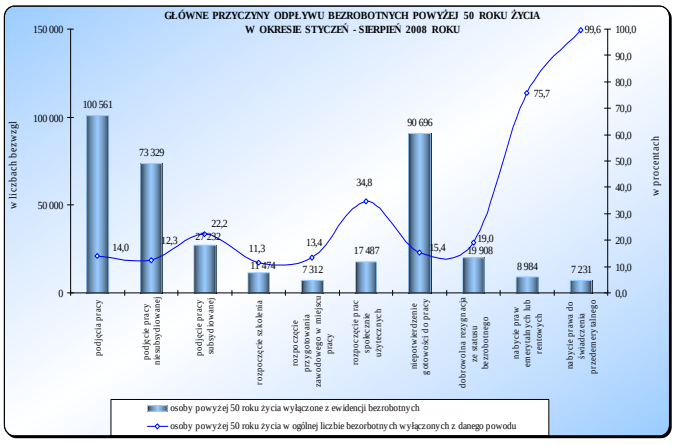

W okresie 8 miesięcy 2008 r. zanotowano 0,9% wzrost napływu bezrobotnych powyżej 50 roku życia do 214,9 tys. osób, przy 8,6% wzroście odpływu z bezrobocia osób w tej grupie do 288,6 tys. osób. Pracę podjęło 100,6 tys. bezrobotnych powyżej 50 roku życia (spadek o 2,8%), a niepotwierdzenie gotowości do pracy było powodem wyłączenia 90,7 tys. osób (wzrost o 16,3%).

Udział w aktywnych programach rozpoczęło 63,5 tys. bezrobotnych powyżej 50 roku życia, tj. 22% odpływu z bezrobocia w tej grupie. Osoby powyżej 50 roku życia stanowiły 14,2% ogółu zaktywizowanych w okresie styczeń – sierpień 2008 r. bezrobotnych.

Bezrobotni powyżej 50 roku życia najczęściej podejmowali subsydiowane zatrudnienie (27,2 tys. osób, tj. o 9% więcej niż w okresie styczeń – sierpień 2007 r.) oraz byli zatrudniani przy pracach społecznie użytecznych (17,5 tys. osób), uczestniczyli szkoleniu (11,5 tys. osób) lub przygotowaniu zawodowym w miejscu pracy (7,3 tys. osób).

PODSUMOWANIE

Korzystnie zmieniający się rynek pracy nadal wymaga podejmowania szeregu działań na rzecz zmniejszania bezrobocia oraz przywracania na rynek pracy licznej grupy osób pozostających biernymi zawodowo. Szczególnie istotnego znaczenia nabiera to w sytuacji prognozowanego starzenia się społeczeństwa, które już dziś jest widoczne, a w przyszłości zaobserwujemy także zmniejszanie się populacji w wieku produkcyjnym i wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego.

Niewątpliwie obserwowany wzrost liczby urodzeń oraz zapoczątkowany w 2006 r. dodatni przyrost naturalny i zwiększanie się liczby zawieranych małżeństw mogą być początkiem korzystnych zmian demograficznych, ale jak mówią demografowie nadal znajdujemy się w depresji urodzeniowej i nadal współczynnik dzietności pozostaje bardzo niski.

Jednocześnie jak pokazują dane dynamicznie zwiększa się liczba osób w wieku tzw. niemobilnym na rynku pracy (45 -59/64 lata), a w sytuacji gdy coraz mniej liczne roczniki 18-latków osiągają wiek produkcyjny można z pewnością stwierdzić, że populacja osób w wieku produkcyjnym wyraźnie starzeje się. Proces starzenia się społeczeństwa potwierdza dynamiczny spadek odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym, przy stałym wzroście odsetka osób w wieku poprodukcyjnym, czyli emerytalnym. Wprawdzie nadal w ogólnej liczbie ludności wzrasta udział osób w wieku produkcyjnym, ale wzrost ten będzie coraz wolniejszy. Od 2010 r. liczba ludności w wieku produkcyjnym będzie z roku na rok zmniejszać się. Ponadto wydłuża się średnie trwanie życia, a równocześnie średni wiek odejścia z rynku pracy pozostaje w Polsce zdecydowanie niższy niż wynosi średnia w Unii Europejskiej. Wcześniejsze emerytury stanowią jeden z największych problemów polityki społecznej i polityki rynku pracy w Polsce. Tym samym Polska staje przed trudnym problemem wydłużenia okresu aktywności zawodowej, w tym w szczególności podniesienia efektywnego wieku emerytalnego. Niekorzystny wpływ na rynek pracy ma również emigracja zarobkowa. Oczywiście skala migracji zagranicznych Polaków przybrała na sile po naszym wstąpieniu w struktury UE i otwieraniu kolejnych rynków pracy.

Mimo wysokiego poziomu migracji zagranicznych, w istotny sposób na poprawę sytuacji na polskim rynku pracy wpływa wysoki wzrost gospodarczy, który sprzyja tworzeniu nowych miejsc pracy. Liczba zgłoszonych do urzędów pracy wolnych miejsc pracy pozostaje bardzo wysoka, a równocześnie pamiętać należy, że oferty zgłaszane do urzędów stanowią tylko cześć ofert dostępnych na rynku pracy. Powoduje to, że już od 2003 r. spada poziom bezrobocia, a od 2004 r. wzrasta zatrudnienie, które osiągnęło już rekordowy poziom 15,7 mln osób według BAEL. Liczba pracujących w porównaniu do II kwartału 2004 r. zwiększyła się o ponad 2 mln osób. Oznacza to, że proces tworzenia nowych miejsc pracy jest bardzo dynamiczny, a wpływ emigracji zarobkowych nie jest głównym powodem szybkiego spadku bezrobocia. Ponadto zmiana struktury zatrudnienia świadczy o tworzeniu nowych miejsc pracy w sektorach pożądanych dla nowoczesnej gospodarki. Niemniej jednak poziom bezrobocia nadal pozostaje wysoki, a równocześnie pracodawcy napotykają na problemy w obsadzaniu wolnych miejsc pracy. Zarejestrowani w urzędach pracy bezrobotni nadal długo pozostają bez pracy i są słabo wykształceni, a to powoduje, że nie wzbudzają oni zainteresowanie pracodawców poszukujących wykwalifikowanych pracowników. Ponadto populacja bezrobotnych starzeje się. Oznacza to, że w kolejnych latach mimo obserwowanego spadku bezrobocia w urzędach pracy pozostawać będą grupy najtrudniejsze do aktywizacji, czyli np. długotrwale bezrobotni, osoby bez kwalifikacji zawodowych, czy powyżej 50 roku życia, a to oznacza konieczność ponoszenia wysokich kosztów w celu przywrócenie tych osób na rynek pracy zwłaszcza mając na uwadze perspektywę planowanego podniesienia wieku emerytalnego. Do zaspokojenia bieżących i lokalnych potrzeb przyczynić się może w pewnej mierze rekwalifikowanie osób bezrobotnych – osoby te po odpowiednich szkoleniach mogłyby nie tylko skuteczniej wchodzić na rynek pracy, ale także przyczyniać się do zaspakajania popytu na kwalifikacje. Konieczne jest również prowadzenie intensywnych działań aktywizujących nie tylko osoby bezrobotne ale również bierne zawodowo, w tym także podejmowanie działań w obszarze polityki prorodzinnej oraz zachęcanie pracujących do jak najdłuższej obecności na rynku pracy.

Opracowanie:
Stanowisko do Spraw Analiz i Statystyki (BCh)